

UCHWAŁA NR 344.XXXV.2013
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY

z dnia 24 stycznia 2013 r.

w sprawie przyjęcia "Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych MOST na rok 2013".

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), art 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm), uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji "Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych MOST na rok 2013" wraz z harmonogramem, stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2013 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Janusz Grodziński

Załącznik
do uchwały Nr 344.XXXV.2013
Rady Miejskiej Jeleniej Góry
z dnia 24 stycznia 2013 r.

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na rok 2013

Jelenia Góra 2013

W S T Ę P

Niepełnosprawność to stan, w którym występują trudności z wykonywaniem wszystkich lub niektórych czynności życiowych, związany ze stanem zdrowia, problemami fizycznymi i psychosocjalnymi. Przyjmuje się, że niepełnosprawność jest kompleksem zjawisk, na które nakładają się czynniki bezpośrednio związane z chorobą oraz inne tj. kultura, poziom edukacji, rodzaj wykonywanej pracy, stan psychiczny oraz warunki socjalno-bytowe.

Niepełnosprawność nie jest rozumiana tylko, jako rezultat choroby czy uszkodzenia ciała, ale stanowi wynik napotykaných w środowisku barier: społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych. Stwarzane przeszkody uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym korzystanie w pełni ze swoich praw oraz pozbawiają ich możliwości niezależnego funkcjonowania w środowisku.

Specyfika potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które chronią te osoby przed bezradnością, stwarzają im warunki do rozwoju, motywują do aktywności i zaradności urzeczywistniając zasadę wyrównywania szans i integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym możliwość pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym, wskazuje instytucjom i organizacjom kierunki działań, poprzez przeciwdziałanie dyskryminacji, jak i stworzenia mechanizmów wyrównywania szans i warunków korzystania z przysługujących im praw.

Obecny Program powstał w oparciu o analizę doświadczeń z realizacji poprzednich edycji oraz przy współdziałaniu podmiotów zaangażowanych w kształtowanie systemu i pomocy dla osób niepełnosprawnych.

Miejsce realizacji Programu:

- Miasto Jelenia Góra

Adresaci Programu:

- osoby niepełnosprawne,
- rodziny z osobami niepełnosprawnymi,
- organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz,
- pracownicy administracji samorządowej,
- pracodawcy,
- pracownicy jednostek pomocy społecznej,
- pracownicy placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych.

Koordynator Programu:

- Miasto Jelenia Góra

Partnerzy:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz,
- pracodawcy,
- placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze,
- jednostki i instytucje działające w sferze pomocy społecznej,
- placówki służby zdrowia.

Źródła finansowania Programu:

- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne, nie podlegające zwrotowi środki pomocy zagranicznej,
- środki Funduszu Pracy,
- środki pozabudżetowe,
- fundusze prywatne,
- budżet Miasta Jeleniej Góry.

CELE STRATEGICZNE

1. Kształtowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.

1.1. Cel operacyjny: Kształtowanie wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej:

- przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej „Jelenia Góra bez barier”,
- promowanie i propagowanie imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych, w których współuczestniczą osoby niepełnosprawne,
- popularyzowanie osiągnięć i sukcesów osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego,
- stała współpraca z lokalnymi mediami.

1.2. Cel operacyjny: Kształtowanie właściwych postaw społecznych sprzyjających realizowaniu praw osób niepełnosprawnych:

- inicjowanie działań pod hasłem: „Zabrałeś moje miejsce parkingowe - zabierz moją niepełnosprawność”,
- promowanie działania instytucji, firm i osób, które w istotny sposób wpływają na poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w Mieście,
- organizowanie konferencji i seminariów poświęconych sytuacji osób niepełnosprawnych,
- organizowanie spotkań, konkursów z udziałem dzieci i młodzieży.

1.3. Cel operacyjny: Uświadamianie osobom niepełnosprawnym przysługujących im praw i obowiązków:

- promowanie infolinii o ulgach i przywilejach osób niepełnosprawnych,
- stworzenie jednej, spójnej strony internetowej przy współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, na której będzie można uzyskać informacje w zakresie:
 - możliwości ustalenia niepełnosprawności i jej stopnia,
 - rodzajów ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym,

- pomocy w nawiązaniu kontaktu z odpowiednią organizacją pozarządową, instytucją, placówką specjalistyczną,
- możliwości uzyskania dofinansowania do różnych form rehabilitacji.

Oczekiwane efekty:

- pozytywne zmiany w społecznej świadomości w stosunku do osób niepełnosprawnych,
- upowszechnienie wizerunku osób niepełnosprawnych jako pełnosprawnych członków społeczeństwa,
- wzrost aktywności instytucji i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wyzwolenie nowych form tej działalności,
- stworzenie sprawnego dostępu do informacji dla osób niepełnosprawnych.

2. Zwiększanie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym.

2.1. Cel operacyjny: Aktywizowanie osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier transportowych:

- prowadzenie kompleksowej informacji na temat dostępności środków transportu oraz związanej z nim infrastruktury dla osób niepełnosprawnych,
- promowanie przewoźników, którzy posiadają bazę dostosowaną do przewozu osób niepełnosprawnych,
- wzrost liczby środków transportu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2.2. Cel operacyjny: Przystosowanie przestrzeni „powszechnej dostępności” do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- prowadzenie ewidencji obiektów użyteczności publicznej nieprzystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w celu wyeliminowania barier architektonicznych,
- promowanie obiektów „przyjaznych osobom niepełnosprawnym”,
- likwidowanie barier architektonicznych w mieszkaniach i budynkach, w których mieszkają osoby niepełnosprawne,

- promowanie oznakowania w piśmie Braille'a oraz w łatwej do odczytania i zrozumiałej formie w budynkach i innych obiektach publicznych,
- ułatwianie osobom niepełnosprawnym dostępu do budynków i innych obiektów publicznych poprzez zapewnienie formy pomocy ze strony innych osób, w tym przewodników, lektorów oraz profesjonalnych tłumaczy języka migowego,
- inicjowanie wykorzystania urządzeń technicznych, aby udostępnić osobom niepełnosprawnym takie formy kultury jak literatura, film, teatr,

Oczekiwane efekty:

- samodzielne funkcjonowanie i pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia,
- prowadzenie aktywnego trybu życia,
- przeciwdziałanie izolacji tej grupy społecznej,
- poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.

3. Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji.

3.1. Cel operacyjny: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do edukacji:

- promowanie możliwości powołania Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych w szkołach ponadgimnazjalnych i uczelniach wyższych,
- umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej i psychicznej,
- organizowanie kursów i szkoleń dla kadry pedagogicznej podnoszące kwalifikacje w zakresie pracy z osobami niepełnosprawnymi,
- zapewnianie realizacji specjalnych potrzeb edukacyjnych osób niepełnosprawnych poprzez pomoc tłumaczy języka migowego oraz urządzeń wspomagających,
- promowanie edukacji zdrowotnej kierowanej do rodzin, wśród których są osoby niepełnosprawne,
- wspieranie działalności integracyjnych placówek,
- promocja tworzenia klas integracyjnych,

- organizowanie szkoleń i kursów dla dorosłych niepełnosprawnych umożliwiających zdobycie odpowiednich kwalifikacji i doskonalenie już posiadanych umiejętności,
- zapewnianie odpowiedniego wyposażenia infrastruktury socjalno - bytowej placówek specjalnych zapewniających edukację i całodobową opiekę dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- ułatwianie osobom niepełnosprawnym zdobywanie wyższego wykształcenia,
- zapewnianie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej możliwości uczęszczania do szkół i przedszkoli w swoim środowisku społecznym poprzez likwidację barier architektonicznych,
- likwidowanie barier transportowych uniemożliwiająca osobom niepełnosprawnym dostęp do masowych placówek edukacyjnych.

Oczekiwane efekty:

- zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych podnoszących swoje kwalifikacje,
- zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych posiadających wyższe wykształcenie oraz stworzenie lepszych szans na otwartym rynku pracy,
- zapewnienie pełnego rozwoju osobowości, talentów i kreatywności oraz rozwój intelektualny i fizyczny osób niepełnosprawnych,
- efektywne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

4. Stwarzanie osobom niepełnosprawnym możliwości samodzielnego funkcjonowania.

4.1. Cel operacyjny: Poprawa sytuacji socjalno-bytowej osób niepełnosprawnych i ich rodzin:

- wspieranie i promowanie warsztatów terapii zajęciowej,
- utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- zapewnianie systemu mieszkań chronionych oraz mieszkań na warunkach hostelowych,
- zbudowanie systemu wsparcia w środowisku lokalnym osób zamieszkujących samodzielnie w oparciu o osobę asystenta osobistego,
- udzielanie pomocy finansowej i materialnej dla osób niepełnosprawnych będących w trudnej sytuacji,

- zapewnianie kompleksowej pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, obejmującej wsparcie w zakresie finansowym, mieszkaniowym, pomocy psychologów i terapeutów.

Oczekiwane efekty:

- wzrost zaradności osobistej,
- wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej,
- wzrost umiejętności samodzielnego życia osób niepełnosprawnych.

5. Tworzenie aktywnych form rehabilitacji zawodowej.

5.1. Cel operacyjny: Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych:

- zapewnianie osobom niepełnosprawnym doradztwa organizacyjno - prawnego i ekonomicznego w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- promowanie punktów informacyjnych – centrum działalności gospodarczej osób niepełnosprawnych oraz organizowanie szkoleń,
- udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- organizowanie dla niepełnosprawnych absolwentów staży oraz szkoleń grupowych i indywidualnych,
- organizowanie subsydiowanych miejsc pracy: prace interwencyjne, umowy absolwenckie,
- wspieranie ochrony zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej,
- promowanie zatrudnienia wspomaganego, telepracy oraz innych elastycznych form zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- promowanie Centrów i Klubów Integracji Społecznej oraz Zakładów Aktywności Zawodowej.

5.2. Cel operacyjny: Tworzenie warunków do powstawania i utrzymania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych:

- zwrot kosztów przystosowania tworzonych i istniejących stanowisk pracy,

- zwrot pracodawcy kosztów szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych,
- udzielanie pożyczek dla zakładów pracy chronionej w celu ochrony istniejących miejsc pracy osób niepełnosprawnych,
- informowanie pracodawców o możliwościach uzyskania ulg, zwolnień i dotacji z tytułu zatrudniania osób niepełnosprawnych.

5.3. Cel operacyjny: Utworzenie systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych:

- utworzenie banku danych informującego o możliwości przeszkolenia i instytucjach szkolących osoby niepełnosprawne,
- opracowanie graficznej mapy bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych,
- organizowanie giełdy pracy dla osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane efekty:

- otrzymanie i utrzymanie pracy zarobkowej dla osób najbardziej dyskryminowanych na otwartym rynku pracy,
- podniesienie jakości życia i samooceny osób niepełnosprawnych,
- przełamywanie barier społecznych i stereotypów dotyczących przekonania o braku, bądź małej wartości pracy tych osób,
- łagodzenie skutków izolacji, wycofania się z życia zawodowego i społecznego.

6. Współpraca przy budowie kompleksowego systemu rehabilitacji leczniczej.

6.1. Cel operacyjny: Dostosowanie opieki medycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- zwiększanie dostępności dla osób niepełnosprawnych placówek medycznych w Mieście Jelenia Góra,
- stworzenie pełnej bazy informacyjnej o świadczeniach medycznych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych oraz o możliwościach korzystania z nich,
- budowanie systemów realizacji całościowej opieki medycznej dla określonych środowisk niepełnosprawnych z uwzględnieniem ich realizacji także w miejscu zamieszkania (rehabilitacja przyłóżkowa),

- zapewnianie pomocy opiekuńczo - pielęgnacyjnej w integracyjnych placówkach edukacyjnych.

6.2. Cel operacyjny: Wspieranie wczesnej interwencji:

- wdrażanie szczegółowych programów profilaktyki zaburzeń rozwoju i zapobiegania niepełnosprawności,
- wspieranie instytucji i organizacji promujących i zajmujących się opieką nad matką i dzieckiem, szczególnie kobiet w ciąży z grup ryzyka,
- prowadzenie szkoleń i doradztwa dla rodziców dzieci niepełnosprawnych,
- szkolenie pracowników medycznych w zakresie wykrywania uszkodzeń i kierowania osób niepełnosprawnych i ich rodzin do odpowiednich służb i placówek.

6.3. Cel operacyjny: Wzmacnianie instytucji zajmujących się rehabilitacją leczniczą osób niepełnosprawnych:

- stwarzanie warunków do prowadzenia kompleksowej rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych oraz zaopatrzenia w odpowiedni sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny i pomocniczy,
- doposażanie w sprzęt rehabilitacyjny instytucji służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- upowszechnianie wczesnej rehabilitacji,
- promowanie inicjatyw zmierzających do tworzenia wyspecjalizowanych placówek służby zdrowia, kompleksowo przystosowanych do obsługi osób niepełnosprawnych,
- rozbudowa i modernizacja sieci ośrodków rehabilitacyjnych.

Oczekiwane efekty:

- wzrost liczby placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- większy dostęp do rehabilitacji,
- wzrost wykrywalności wczesnej wad i uszkodzeń,
- ograniczenie pogłębiania się niepełnosprawności.

7. Aktywne zaangażowanie organizacji osób niepełnosprawnych w kreowanie polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

7.1. Cel operacyjny: Zintegrowanie i wzmacnianie organizacji działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych:

- opracowanie mapy organizacji pozarządowych działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu Miasta Jelenia Góra,
- organizowanie imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i turystycznych integrujących środowisko osób niepełnosprawnych.

7.2. Cel operacyjny: Inicjowanie współpracy administracji samorządowej, instytucji i organizacji działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych:

- uczestniczenie w tworzeniu lokalnego programu na rzecz osób niepełnosprawnych,
- wspólne działania organizacji pozarządowych, administracji i innych instytucji w celu skutecznego wykorzystania środków przeznaczonych na aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych,
- promowanie jednostek i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane efekty:

- spójna lokalna polityka na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych,
- wzrost aktywności instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wyzwolenie nowych form tej działalności,
- efektywne wykorzystanie środków na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

8. Promocja zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku osób niepełnosprawnych.

8.1. Cel operacyjny: Umożliwianie osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w regularnej aktywności fizycznej:

- rozwój infrastruktury sportowej i jej dostępności dla osób niepełnosprawnych,
- organizowanie i współfinansowanie imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych,

- wspieranie krajowych i międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych,
- organizowanie turnusów aktywnej rehabilitacji,
- wspieranie działalności klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- wydawanie i propagowanie materiałów dydaktyczno-szkoleniowych oraz prowadzenie szkoleń kadry instruktorsko-trenerskiej,
- zaangażowanie kadry trenerów, zapewnienie odpowiedniej bazy treningowej i środków na sfinansowanie kosztów z tym związanych.

8.2. Cel operacyjny: Popularyzowanie turystyki wśród osób niepełnosprawnych:

- mobilizowanie przedsiębiorców turystycznych do przygotowania oferty dostępnej dla osób niepełnosprawnych,
- przedstawienie dostępnych dla osób niepełnosprawnych atrakcyjnych tras spacerowych i turystycznych,
- stworzenie przewodnika turystycznego dla osób niepełnosprawnych,
- dostosowanie ścieżek rowerowych dla osób niepełnosprawnych i wyraźne ich oznakowanie.

Oczekiwane efekty:

- podniesienie sprawności psychofizycznej osób niepełnosprawnych,
- sprawdzenia się w wybranych dziedzinach aktywności sportowej,
- ułatwienie komunikacji i nawiązywanie kontaktów,
- wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w społeczeństwie,
- integracja i konfrontacja z osobami niepełnosprawnymi z zagranicy,
- wzrost samodzielności osób niepełnosprawnych w życiu codziennym.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja działań na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowanych przez Miasto Jelenia Góra powinna być kompleksowa i interdyscyplinarna, ułatwiająca osobom niepełnosprawnym pełnoprawne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Podjęte działania umożliwią utworzenie grup wsparcia, zwiększą samodzielność środowiska, wpłyną na wzrost poziomu wykształcenia, a co za tym idzie na podwyższenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych oraz uwrażliwią społeczeństwo na problemy tego środowiska.

Podstawą realizacji programu jest skonkretyzowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych, w tym zwłaszcza zrzeszających osoby niepełnosprawne, co pozwoli na eliminację przypadkowości działań.

Na bazie Programu mogą powstać projekty mające na celu realizację ujętych w nim zadań oraz może on stanowić podstawę do aplikowania o środki z PFRON i Unii Europejskiej przez organizacje pozarządowe, instytucje działające w sferze pomocy społecznej, placówki służby zdrowia oraz samorządy terytorialne. Dlatego też wyznaczone cele dotyczące proponowanych działań obejmują wszystkie zaangażowane strony i dotyczą zadań realizowanych przez poszczególnych partnerów Programu.

**Harmonogram realizacji celów określonych w Programie Działań na Rzecz osób Niepełnosprawnych
na rok 2013 „MOST”**

Lp.	Cel strategiczny i cele operacyjne	Realizatorzy	Termin realizacji	Źródła finansowania
1.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.			
1.1.	Kształtowanie wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej.	- organizacje pozarządowe - wydziały Urzędu Miasta - MOPS	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta
1.2.	Kształtowanie właściwych postaw społecznych sprzyjających realizowaniu praw osób niepełnosprawnych.	- placówki oświatowe - instytucje kultury		
1.3.	Uświadomienie osobom niepełnosprawnym przysługujących im praw i obowiązków.	- lokalne media - Straż Miejska i Policja		
2.	Zwiększenie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym.			
2.1.	Aktywizowanie osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier transportowych.	- MZK i przewoźnicy prywatni - Miejski Zarząd Dróg i Mostów - lokalne media	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta
2.2.	Przystosowanie przestrzeni „powszechnej dostępności” do potrzeb osób niepełnosprawnych.	- wydziały Urzędu Miasta - organizacje pozarządowe - MOPS - placówki oświatowe i uczelnie wyższe - instytucje kultury		
3.	Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji.			
3.1.	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do edukacji.	- Powiatowy Urząd Pracy - placówki oświatowe i uczelnie wyższe - warsztaty terapii zajęciowej - organizacje pozarządowe - wydziały Urzędu Miasta	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta

Lp.	Cel strategiczny i cele operacyjne	Realizatorzy	Termin realizacji	Źródła finansowania
4.	Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości samodzielnego funkcjonowania.			
4.1.	Poprawa sytuacji socjalno-bytowej osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	- MOPS - organizacje pozarządowe i fundacje - OIK - pracodawcy - instytucje działające w sferze pomocy społecznej	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta
5.	Tworzenie aktywnych form rehabilitacji zawodowej.			
5.1.	Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	- Powiatowy Urząd Pracy - pracodawcy	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta
5.2.	Tworzenie warunków do powstawania i utrzymania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	- MOPS - organizacje pozarządowe		
5.3.	Utworzenie systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	- warsztaty terapii zajęciowej - zakład aktywności zawodowej		
6.	Współpraca przy budowie kompleksowego systemu rehabilitacji leczniczej.			
6.1.	Dostosowanie opieki medycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.	- placówki służby zdrowia - placówki oświatowe	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta
6.2.	Wspieranie wczesnej interwencji.	- MOPS		
6.3.	Wzmocnienie instytucji zajmujących się rehabilitacją leczniczą osób niepełnosprawnych.	- organizacje pozarządowe - wydziały Urzędu Miasta		
7.	Aktywne zaangażowanie organizacji osób niepełnosprawnych w kreowanie polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.			
7.1.	Zintegrowanie i wzmocnienie organizacji działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych	- organizacje pozarządowe - instytucje kultury	2013	<ul style="list-style-type: none"> • środki PFRON • środki budżetu Unii

7.2.	Inicjowanie współpracy administracji samorządowej, instytucji i organizacji działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych.	- placówki oświatowe - lokalne media - wydziały Urzędu Miasta		Europejskiej • środki budżetu Miasta
Lp.	Cel strategiczny i cele operacyjne	Realizatorzy	Termin realizacji	Źródła finansowania
8.	Promocja zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku osób niepełnosprawnych.			
8.1.	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w regularnej aktywności fizycznej.	- organizacje pozarządowe - instytucje kultury - placówki oświatowe i uczelnie wyższe - MOPS	2013	• środki PFRON • środki budżetu Unii Europejskiej • środki budżetu Miasta
8.2.	Popularyzowanie turystyki wśród osób niepełnosprawnych.	- wydziały Urzędu Miasta - przedsiębiorcy branży turystycznej		